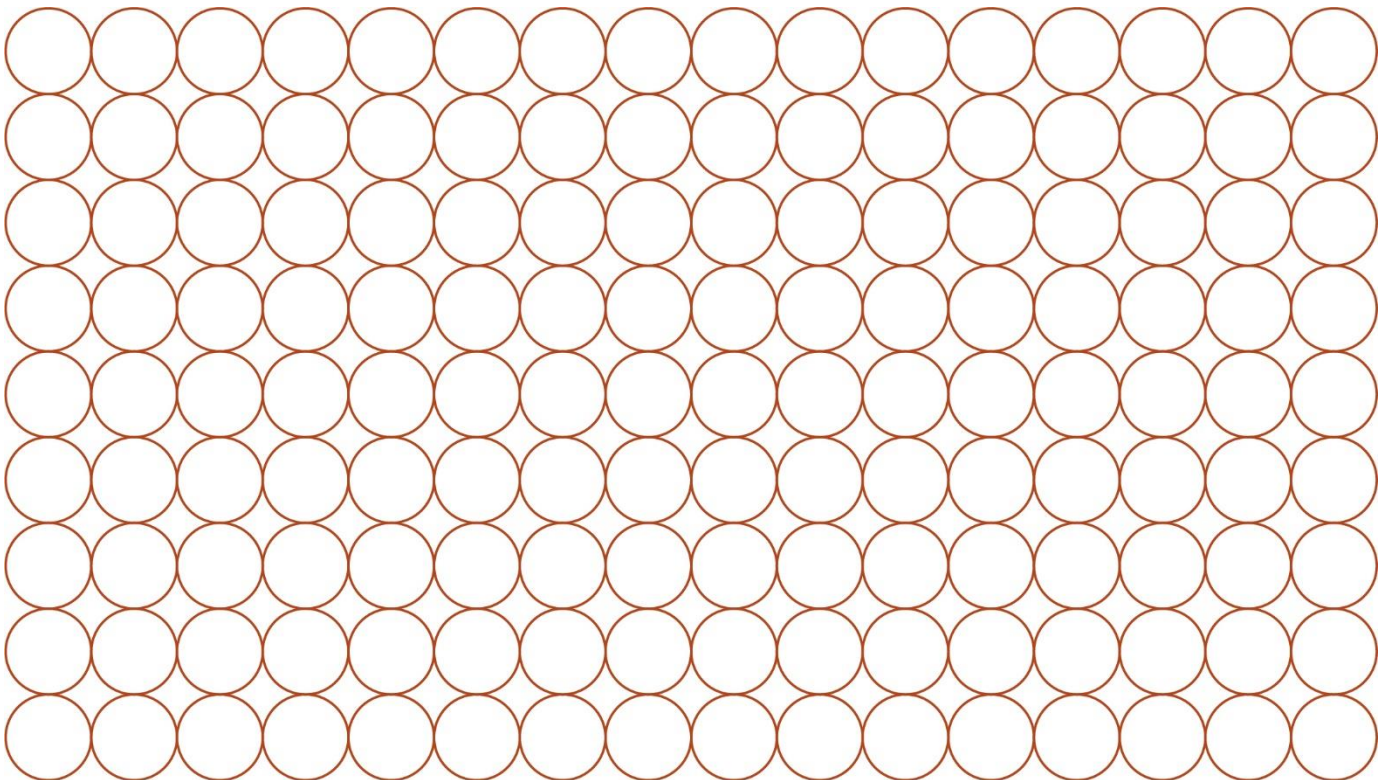

Kommentarmaterial till ämnesplanerna i moderna språk och engelska

Gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på
gymnasial nivå

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

ISBN: 978-91-7559-396-8

Skolverket, Stockholm 2021

Innehåll

Inledning	4
Om ämnesplanerna i moderna språk och engelska	5
Om ämnesplanerna och den gemensamma europeiska referensramen för språk..	6
Språkstegen i olika skolformer i jämförelse med nivåer i GERS.....	6
Kommentarer till ämnesplanens syfte	8
Ämnesplanens mål	11
Kommentarer till ämnesplanens centrala innehåll	12
Användningen av <i>till exempel</i> och <i>däribland</i>	12
Innehållet i ämnena moderna språk och engelska	12
Kommunikationens innehåll.....	13
Reception.....	15
Produktion och interaktion	18
Kommentarer till ämnesplanens kunskapskrav.....	21
Kunskapskraven i ämnena moderna språk och engelska	21
Översikt över centralt innehåll i gymnasieutbildningens kurs 1–7....	28

Inledning

Detta kommentarmaterial riktar sig till lärare, rektorer och andra som är verksamma inom skolväsendet. Avsikten med materialet är att ge en bredare och djupare förståelse för ämnesplanerna i moderna språk och engelska.

Det finns omkring 1 000 kurser och 300 ämnen för gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Endast vissa av dessa har kommentarmaterial och omfattningen av dem varierar.

Formuleringar som är hämtade direkt från ämnesplanen är genomgående kursiverade i texten.

Om ämnesplanerna i moderna språk och engelska

Ämnesplanerna i moderna språk, engelska, engelska för döva samt svenskt teckenspråk för hörande är alla uppbyggda på samma sätt. Det har sin grund i att dessa ämnen har en progression i sju steg som sträcker sig från grundskoleutbildning till gymnasial nivå.

För att stärka förståelsen för var eleverna kommer ifrån kunskapsmässigt och vart de är på väg behandlas ämnesplanerna i moderna språk och engelska tillsammans i ett enda, samlat kommentarmaterial. Kommentarmaterialet har även relevans för ämnesplanerna i engelska för döva och svenskt teckenspråk för hörande.

Inom ämnet moderna språk kan alla talade språk läsas utom engelska och svenska. För kinesiska finns sju särskilda kurser inom ämnet som avviker från kurs 1–7 i övriga moderna språk både i fråga om centralt innehåll och kunskapskrav. För kommentarer om centralt innehåll i kinesiska med relevans för kurs 1 och 2, se ”Kommentarmaterial till kursplanen i moderna språk – kinesiska”. Kommentarer om kunskapskraven i kinesiska finns nedan under rubriken ”Kommentarer till ämnesplanens kunskapskrav”.

Alla kurser i moderna språk och engelska omfattar 100 poäng. Det är inte reglerat hur många undervisningstimmar som 100 poäng ska motsvara. Detta kan därmed variera från språk till språk samt mellan olika kurser i samma språk.

Om ämnesplanerna och den gemensamma europeiska referensramen för språk

Innehållet i ämnesplanerna i moderna språk och engelska bottnar i den gemensamma europeiska referensramen för språk, GERS, som publicerades 2001.¹ Referensramen är en detaljerad beskrivning av vad en person behöver lära sig för att kunna kommunicera på ett annat språk än sitt förstaspråk. Den är avsedd att användas som utgångspunkt vid utveckling av styrdokument, examensprov och läromedel i språk i Europa.

Liksom GERS är ämnesplanerna i moderna språk och engelska handlingsorienterade. Det innebär att ämnesplanen snarare är uppbyggd kring vad eleverna ska kunna göra med språket än kring de byggstenar som språket består av.

I GERS beskrivs sex nivåer av språkfärdighet: A1, A2, B1, B2, C1 och C2, från nybörjare till avancerad språkanvändare. A1 i GERS är något lägre än moderna språk 1, medan C2 i GERS är betydligt högre än den nivå som motsvarar betyget E i moderna språk och engelska 7. C2 i GERS beskriver den nivå som icke-förstaspråkstalare, professionella användare av språket kan nå. Det innebär att kurserna i moderna språk och engelska omfattar en något mindre del av de färdighetsnivåer som beskrivs i GERS, men de har bedömts täcka det relevanta lärandeutrymmet för elever i det svenska skolväsendet.

Förutom att ämnesplanerna knyter an till själva färdighetsnivåerna i GERS, så har referensramen också använts som inspiration till ämnesplanerna i fråga om innehåll och ordval. Graden av likhet mellan GERS och ämnesplanerna har noga övervägts vid framtagandet av dem. Att likheten inte är större har att göra med skillnader i uppbyggnad mellan svenska ämnesplaner och GERS som påverkar såväl omfattning som konstruktion av mål och kunskapskrav.

Språkstegen i olika skolformer i jämförelse med nivåer i GERS

Tabellerna nedan visar relationen mellan nivåerna i GERS och ämnesplanerna i moderna språk, engelska, engelska för döva och svenskt teckenspråk för hörande i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. I översikten ingår dessutom grundskolans kursplaner i moderna språk och engelska. Även grundskolans ämne modersmål som nationellt minoritetsspråk är relaterat till GERS i de delar som är anpassade för elever som lär sig finska, jiddisch, meänkieli och romani chib som nybörjarspråk.

Utgångspunkten för jämförelsen är den nivå som uttrycks genom det centrala innehållet och kunskapskraven för betyget E. Det innebär att elever som får ett

---

¹ Den engelskspråkiga beteckningen på GERS är *Common European Framework of Reference for Languages*, CEFR.

högre betyg än E kan ha en språkfärdighet som motsvarar en högre nivå i GERS än den som redovisas i tabellen.

I jämförelsen används inte bara de breda nivåerna A1, A2, B1 och B2 utan också nivåer däremellan, till exempel A2.1 och A2.2. Dessa mellannivåer används även ibland i GERS.

Engelska & engelska för döva

GERS, nivå	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2
Grundskolan Specialskolan			Åk 6 Åk 7		Åk 9 Åk 10			
Gymnasial kurs						5	6	7

Moderna språk & teckenspråk för hörande

GERS, nivå	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2
Grundskolan		Elevers val åk 9	Språkval åk 9					
Gymnasial kurs		1	2	3	4	5	6	7

Moderna språk – kinesiska

GERS, nivå	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1.1	B1.2	B2.1	B2.2
Grundskolan – muntligt	Elevers val åk 9	Språkval åk 9						
Grundskolan – skriftligt	Språkval åk 9							
Gymnasial kurs – muntligt	1	2	4	6	7			
Gymnasial kurs – skriftligt	2	4	6	7				

Jämförelsen med GERS gäller betyget E.

Kommentarer till ämnesplanens syfte

Ämnets syfte riktar sig till läraren och beskriver de övergripande målsättningar som ska gälla för undervisningen i det aktuella ämnet eller ämnesområdet. Syftet är därför en viktig del när lärare planerar och genomför undervisningen. Syftestexten avslutas med ett antal mål som avgränsar de delar av syftet som ligger till grund för kunskapskraven. Under följande rubriker kommenteras några av de begrepp som används i syftestexterna i moderna språk och engelska.

Tilltro till sin förmåga – kan, vill och vågar

En av de personliga faktorer som i hög grad påverkar möjligheterna att kunna delta språkligt i olika situationer och sammanhang är en individs självförtroende. Därför är ett av undervisningens huvudsyften i moderna språk att eleverna utvecklar *tilltro till sin förmåga att använda språket*. Motsvarande formulering i engelska är *att de kan, vill och vågar använda engelska i olika situationer och för skilda syften*. Syftestexterna framhåller alltså undervisningens roll i att stärka elevernas självförtroende och motivation när det gäller att kommunicera på andra språk. Det innebär också att ämnesplanerna uttrycker att det språkliga självförtroendet är påverkbart och föränderligt. Detta återkommer inte i det centrala innehållet eller kunskapskraven, men har stor betydelse för utvecklingen av de förmågor och kunskaper som ska betygssättas.

Funktionella och meningsfulla sammanhang

Formuleringen ... *språkanvändning i funktionella och meningsfulla sammanhang* innebär att de aktiviteter och uppgifter som ingår i undervisningen upplevs som autentiska och användbara även utanför skolan. Det innebär också att de upplevs fylla relevanta kommunikativa behov som till exempel att ge och söka sakinformation eller diskutera allt från var man ska träffas till hur samhället borde utformas.

Allsidig kommunikativ förmåga

I syftet framgår att eleverna ska ges möjlighet att utveckla *en allsidig kommunikativ förmåga*. Det framgår även vad denna förmåga innebär. En aspekt av den kommunikativa förmågan som anges är att kunna *anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare*. Med det avses att så långt som möjligt känna till och använda de kulturella koder och det språkbruk som behövs för att kommunicera i olika situationer, både formella och informella. Ett visst sätt att uttrycka sig kan vara språkligt korrekt men ändå inte anpassat med tanke på situation, syfte och mottagare. Det kan handla om allt från val av ord och uttryck till artighetsnivå och tonfall.

När eleverna möter målspråket utanför skolan kan ibland det språk de kommer i kontakt med ge mycket informella modeller för deras egen språkliga produktion.

Det ställer stora krav på elevernas språkliga medvetenhet och förmåga att anpassa sitt språk när de behöver uttrycka sig i mer formella sammanhang i tal och skrift.

Språklig säkerhet

En allsidig kommunikativ förmåga innefattar även en ökande grad av *språklig säkerhet i tal och skrift*. Med det menas en växande förmåga att använda språkets vokabulär, fraseologi, uttal, stavning och grammatik. Kunskaper om språkets form bidrar till att utveckla elevernas förmåga att uttrycka sig och kommunicera i allt mer varierande och krävande sammanhang.

Strategier

Inom språkdidaktik används begreppet strategi för att beskriva de tillvägagångssätt som alla människor använder för att lyckas i sin kommunikation och språkutveckling. Inte minst nybörjare i språk behöver under lång tid strategier som kompenserar när språkkunskaperna inte riktigt räcker till, till exempel att använda gester eller att omformulera sig. Undervisningen i engelska och moderna språk ska därför ge eleverna *möjlighet att utveckla förmåga att använda olika strategier för att underlätta kommunikationen när språkkunskaperna inte räcker till*. Med ökande språkfärdighet minskar behovet av rent kompensatoriska strategier, men vi fortsätter att använda olika typer av kommunikativa strategier när vi läser, lyssnar, skriver, talar och samtalar. Exempel på sådana strategier är att sökläsa eller anknyta till andras inlägg.

Strategier kan vara planerade eller spontana, medvetna eller omedvetna. Genom att göra eleverna medvetna om lämpliga strategier i olika sammanhang får de ökade möjligheter att förstå och göra sig förstådda samt att anpassa sitt språk och innehåll till situation och syfte. På så sätt kan dessutom undervisningen bidra till kunskap om hur man lär sig språk.

Kulturella och sociala förhållanden

Ett av undervisningens syften är att eleverna ska utveckla förståelse av livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella förhållanden där språket används. Det är en förutsättning för att förstå nyanser, referenser och underförstådda betydelser i till exempel film, skönlitteratur och tidningar och i möten med människor. En sådan förståelse samspelar även med förmågan att anpassa språket till olika situationer, syften och mottagare.

I målpunkterna sammanfattas området med hjälp av samlingsbegreppet *kulturella och sociala förhållanden*. Med det menas allt från det mest konkreta om vardagslivet där språket används till mer abstrakta frågor om kultur och samhälle. *Olika sammanhang [...] där språket används* kan vara allt från texter och talat språk till större eller mindre grupper av människor där kulturella och samhälleliga företeelser och förhållanden kommer till uttryck. Med *områden där språket används* avses geografiska områden.

Att ämnesplanen använder ordet *områden* och inte begreppet *länder* kan ses mot bakgrund av att språkområden inte alltid sammanfaller med nationsgränser. Många språk, däribland engelska, används som internationella kommunikationsspråk, även mellan personer som har andra förstaspråk. Dessutom har migrationen genom århundradena bidragit till att det inte heller är ovanligt att ett språk används på många platser i världen av större eller mindre grupper utan att för den skull vara officiellt språk där.

Språklig medvetenhet

Den språkliga medvetenhet som nämns i ämnesplanens syfte brukar inom språkdidaktiken även kallas *language awareness*. I syftetexten avser begreppet en medvetenhet om och lyhördhet för språkets form och funktion, det vill säga hur språk är uppbyggda och hur språk används på varierande sätt och för skilda syften. En sådan medvetenhet bidrar till att vidga språkkunskaperna ytterligare.

Undervisning på målspråket

Ämnesplanerna i moderna språk och engelska betonar att undervisningen *i allt väsentligt ska bedrivas på målspråket* respektive *engelska*. Det finns flera skäl till detta. Eleverna får på så sätt höra mer av målspråket, och det språkliga inflödet ökar. Eleverna stimuleras att själva använda målspråket i klassrummet och får på ett naturligt sätt möjlighet att utveckla olika kommunikationsstrategier. I ämnesplanerna i moderna språk och engelska finns heller inga krav på översättning eller tolkning mellan målspråket och svenska eller annat förstaspråk.

Uttrycket *i allt väsentligt* utesluter inte att vissa inslag på andra språk som eleven kan förekommer i undervisningen. Det förutsätter en professionell bedömning av om det finns situationer där användningen av ett annat språk än målspråket kan främja elevens kunskapsutveckling. I sådana situationer kan läraren stimulera eleven att utnyttja hela sin språkliga repertoar som en resurs.

Egna erfarenheter och kunskaper

Forskning om lärande visar att en koppling till elevernas förkunskaper, intressen och behov har stor betydelse för deras kunskapsutveckling. I ämnets syfte framgår därför att eleverna ska få sätta vad de hört och läst *i relation till egna erfarenheter och kunskaper*. Att på så sätt synliggöra elevernas förförståelse kan också bidra till att skapa meningsfulla och funktionella sammanhang.

På egen hand och tillsammans med andra

I syftet anges att *eleverna ska ges möjlighet att interagera i tal och skrift samt producera talat språk och olika texter, på egen hand och tillsammans med andra [...]*. Detta speglar en processinriktad syn i ämnesplanen på hur man skapar muntliga och skriftliga framställningar. Samverkan kring skapande av muntliga framställningar och sammanhängande texter av olika slag förekommer ofta i till exempel arbetslivet. Arbete med utkast och reflektion kring form, innehåll och

anpassning till situation och syfte kan utföras både enskilt och tillsammans med andra och syftar till att förbättra kvaliteten i en framställning.

Det anges också att undervisningen ska ge eleverna möjlighet att göra detta *med stöd av olika hjälpmedel och medier*. Genom att eleverna använder olika hjälpmedel och medier i språkundervisningen får de verktyg för att undersöka och lära sig hur språket fungerar och kanaler för att uttrycka sig på ett kreativt sätt.

Ämnesplanens mål

Ämnesplanens syftestext avslutas med ett antal mål. Dessa är avgränsade till de delar av syftet som ligger till grund för kunskapskraven. Målen innehåller inte sådant som elevernas socioemotionella utveckling, värderingar, beteenden eller intresse för ämnet. Dessa områden är viktiga när lärarna planerar, genomför och utvärderar sin egen undervisning men ska inte vara underlag för bedömning och betygssättning.

Kommentarer till ämnesplanens centrala innehåll

Det centrala innehållet anger det obligatoriska innehållet som undervisningen i den aktuella kursen ska behandla. Innehållspunkterna ska uppfattas som byggstenar som kan kombineras på olika sätt och väga olika tungt i undervisningen. I planeringen kan de enskilda punkterna i det centrala innehållet kräva olika mycket utrymme i undervisningen, beroende på vad de omfattar och på elevgruppens behov och förutsättningar. Punkterna bör alltså inte ses som separata arbetsområden för undervisningen, utan de kan kombineras på de sätt som läraren bedömer som mest lämpligt för att uppnå syftet med undervisningen för eleverna.

Användningen av *till exempel* och *däribland*

I det centrala innehållet förekommer vissa exempel. De förtydligar innehållets inriktning men är inte uttryck för att de bör prioriteras framför andra alternativ. I till exempel kurs 2 anges att eleverna ska möta innehållet *muntliga och skriftliga meddelanden samt information, till exempel reklam, tidtabeller och notiser*. Det innebär att muntliga och skriftliga meddelanden samt information är obligatoriskt innehåll i kurs 2. Däremot kan undervisningen behandla turistinformation eller aviseringar likaväl som reklam, tidtabeller och notiser.

I det centrala innehållet förekommer också uttrycket *däribland*. I till exempel kurs 5–7 anges att undervisningen ska behandla *språkliga företeelser, däribland uttal, vokabulär, grammatiska strukturer och meningsbyggnad, stavning, textbindning, inre och yttre struktur samt anpassning, i elevernas egen produktion och interaktion*. Det innebär att uttal, vokabulär och så vidare ska finnas med bland de språkliga företeelser som tas upp i undervisningen.

Innehållet i ämnena moderna språk och engelska

Det centrala innehållet i moderna språk och engelska är indelat i tre kunskapsområden²: ”Kommunikationens innehåll”, ”Reception” samt ”Produktion och interaktion”. Samma kunskapsområden återkommer i alla kurser.

Progressionen i det centrala innehållet motsvarar utvecklingen av den språkliga förmågan hos eleverna. Innehållet rör sig från det korta, enkla och näraliggande i kurs 1 mot det mer omfattande, komplexa och obekanta i kurs 7.

I vissa fall återkommer samma innehållspunkter i flera kurser. Sådana punkter är avsedda att tolkas i förhållande till kursens övriga centrala innehåll. Ett exempel är *åsikter* som återkommer i alla kurser men som får olika innebörd i kurs 1

---

² I kinesiska är det centrala innehållet indelat i fem kunskapsområden: ”Kommunikationens innehåll”, ”Muntlig reception”, ”Skriftlig reception”, ”Muntlig produktion och interaktion” samt ”Skriftlig produktion och interaktion”.

tillsammans med punkten *ämnesområden som är välbekanta för eleverna* och i kurs 6 tillsammans med punkten *konkreta och abstrakta ämnesområden med anknytning till samhälls- och arbetsliv*. På så sätt skapas progression mellan kurserna som helhet trots att visst innehåll återkommer.

Ibland används olika begrepp som kan överlappa varandra i vissa sammanhang. Till exempel är det ofta ingen större skillnad mellan *vardagsliv* och *levnadssätt*. I vissa fall är dock begreppen inte helt utbytbara: företeelsen att signalera med handen åt en ankommande buss att stanna kan nog lätt betraktas som ett exempel på vardagsliv, men exemplifierar knappast ett levnadssätt. På så sätt kompletterar begreppen varandra utan att de alltid vare sig kan eller bör hållas isär.

Nedan kommenteras det centrala innehållet med utgångspunkt i de tre kunskapsområdena.

Kommunikationens innehåll

Kunskapsområdet ”Kommunikationens innehåll” anger vad eleverna läser om, lyssnar till, skriver om samt talar och samtalar om. Tanken är att innehållet ska ge eleverna goda tillfällen att använda språket i de sociala sfärer eller så kallade domäner som är relevanta för språkundervisning: den personliga domänen, samhällsdomänen, yrkesdomänen och utbildningsdomänen. För den intresserade finns en mer nyanserad framställning av domäner i GERS, avsnitt 4.1.1.

Ämnesområden

Begreppet *ämnesområde* har en bred betydelse och innefattar vad receptionen, produktionen och interaktionen handlar om. *Välbekanta* (kurs 1–2) och *bekanta för eleverna* (kurs 3–4) uttrycker hur elevnära innehållet ska vara och har att göra med i vilken grad eleverna kan relatera till innehållet.

I kurs 1–3 är ett centralt innehåll för kommunikationen *intressen, personer och platser*. Det kan handla om det som verkligen finns runt eleverna, till exempel familjen, kamrater och närområdet. I kurs 2–4 ingår även bland annat *aktiviteter* som är ett samlingsbegrepp för ett oändligt antal göranden, till exempel morgonrutiner, helgupplevelser, resor, shopping, sport som kan behandlas på språkligt enkla eller mer avancerade sätt. På samma sätt är innehåll som *händelser* och *händelseförlopp* samlingsbegrepp som är avsedda att fyllas med mer specifikt innehåll i undervisningen.

Avsikten med formuleringarna är att främja en undervisning som utgår från vad språket ska användas till. Om läraren har behov av att planera vilket ordförråd och vilka grammatiska strukturer som behöver tas upp kan hon eller han utgå från vad som kännetecknar innehållet språkligt sett. Om läraren till exempel planerar för att behandla en typ av *platser* kan substantiv, adjektiv och verb vara särskilt användbara, beroende på om syftet är att beskriva hur platsen ser ut eller vad man kan göra där. Ett annat exempel är *händelser* (kurs 2, 3, 5) som, beroende på händelse, kan göra verb i ett eller flera tempus särskilt relevanta. Vilka språkliga

drag *åsikter* (kurs 1–7) och liknande innehåll har, beror i hög grad också på om kursens ämnesområden, enligt det centrala innehållet, ska vara exempelvis *välbekanta* eller *teoretiska och komplexa*.

Form

Begreppet *form* i kurs 5 och 6 innebär stor valfrihet för läraren att välja innehåll utifrån den valda fiktionens drag, där några exempel är berättarstruktur, genre eller språkliga egenskaper.

Sammanhang och områden där språket används

Kunskapsområdet avslutas med de typer av ämnen med anknytning till kultur och samhälle som ska ingå i undervisningen. Avsikten är att de fylls med mer specifikt innehåll utifrån elevernas behov och tillgängligt material. Ett sådant mer specifikt innehåll behöver inte begränsas till endast en kurs. Tvärtom, ett innehåll som till exempel måltider och matkultur kan betraktas som antingen *vardagsliv* (kurs 1–2), *kulturella företeelser* (kurs 3–5) eller *samhällsfrågor* (kurs 5–7) beroende på hur innehållet behandlas.

I kurs 1–2 ingår *vardagsliv och levnadssätt* vilket skulle kunna handla om när skol- eller arbetsdagen börjar och slutar, och om det till exempel är vanligt att människor lever i utvidgade familjer, går i privatskolor, deltar i någon religiös gemenskap eller organiserad idrott. I kurs 2 omfattar innehållet även *sociala relationer*, till exempel mellan könen, generationerna eller lärare och elever. I kurs 3 vidgas innehållet ytterligare till *kulturella företeelser* som kan inbegripa allt från ytterligare aspekter av vardagsliv till vanligt förekommande konstformer. I kurs 4 ingår bland annat *traditioner* som ett centralt innehåll för kommunikationen, och *levnadsvillkor*, som innebär en möjlighet att få en bild av de omständigheter som omger människors liv.

I kurs 5 ingår *aktuella händelser [...] i olika sammanhang och områden där språket används*. På så sätt flyttas fokus från mer elevnära, aktuella händelser i kurs 3 till det som är aktuellt i andra sammanhang och på andra håll i världen. Kommunikationens innehåll i kurs 5 bidrar även till att ge en grundläggande förståelse för de sociala och kulturella *förhållanden* som råder där språket används. I kurs 6 utvidgas innehållet på ett sådant sätt att det finns större möjligheter att arbeta med frågor på samhällsnivå. Även *värderingar i olika sammanhang och områden där språket används* är ett centralt innehåll för kommunikationen i kurs 5 och 6. Sådana värderingar kan eleverna möta i undervisningens talade språk och i texter.

Typerna av ämnen i den här innehållspunkten liknar varandra i hög grad i kurs 6 och 7. Progressionen ligger framför allt i den ram som *teoretiska och komplexa ämnesområden*, även av viss *vetenskaplig karaktär* ger i kurs 7. I kurs 7 tillkommer även *aktuella etiska och existentiella frågor i olika sammanhang och områden där språket används*. Denna typ av frågor, som även ingår i kurs 6, är i kurs 7 knutna till de sammanhang och områden där språket används.

Punkten avslutas i kurs 2–7 med uttrycket *i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper*. Det innebär att det är centralt att eleverna får möjlighet att på olika sätt sätta andra kulturer i relation till den egna, utan att för den skull hamna i stereotyper och generaliseringar. Avsikten är dock inte att ett innehåll alltid behöver inkludera jämförande inslag.

Utifrån de typer av ämnen som ingår i de olika kurserna kan läraren välja ett mer specifikt innehåll för kommunikationen med hjälp av sin egen kunskap om vad som är centralt för att skapa förståelse för de kulturer där språket används. Läraren kan också vid behov ta hjälp av GERS, avsnitt 5.1.1.2, som kan ge uppslag till mer specifikt innehåll med anknytning till kultur och samhälle.

Språkets utbredning och ställning i världen

Med *målspåkets utbredning i världen* i kurs 2 avses en orientering om exempelvis var målspåket talas i världen. I kurs 5 avser *målspåkets och engelskans ställning* sådant innehåll som handlar om språkpolitiska relationer, till exempel språkets officiella status i områden där det används eller hur språket används i olika delar av samhället.

Reception

Kunskapsområdet ”Reception” berör de flesta aspekter av hör- och läsförståelse, med undantag av vad innehållet ska handla om. Det framgår i stället i kunskapsområdet ”Kommunikationens innehåll”. I ämnesplanerna för moderna språk och engelska används begreppet text i traditionell bemärkelse och betyder något som är skrivet.

Talat språk och texter

Kunskapsområdets första punkter beskriver det talade språk och de texter som undervisningen ska behandla. Begreppet *medier* används här i betydelsen medel för kommunikation och omfattar till exempel digitala ljud- och bildmedier och tryckta medier.

Här anges även vissa aspekter av svårighetsgrad för talat språk som till exempel *tydligt* i kurs 1–3 eller *med inslag av sociolektal och dialektal variation* i kurs 5–7. Talat språk kan framföras av personer som har målspåket som förstaspråk eller som inte har det. För texter anges att kurs 1–2 ska innehålla *enkla texter* och kurs 6–7 *även komplexa och formella texter*. *Komplexa texter* kan vara texter där innehållet är relativt invecklat eller där orsakssammanhangen inte är entydiga. Det kan även röra sig om texter som är relativt abstrakt uttryckta eller som innehåller underförstådda betydelser och samband. Med *formella texter* (kurs 6–7) menas texter i förhållandevis formell stil. Andra aspekter av texternas och det talade språkets svårighetsgrad anges inte i centralt innehåll eftersom elever inte bör begränsas uppåt vid planeringen av undervisningen.

Genom beskrivningar som *instruerande* och *beskrivande* anges olika kommunikativa syften som språket kan användas i. Språk från autentiska situationer tillhör dock sällan endast en kategori och det är därför inte eftersträvansvärt att söka efter talat språk och texter som exempelvis endast är berättande utan att vara beskrivande (kurs 3). På samma sätt som visats tidigare, överlappar begreppen också varandra i vissa sammanhang, medan de i andra kompletterar varandra. Begreppet *kontaktskapande* kan i sin tur vara till exempel förfrågningar, annonser, textmeddelanden eller andra former av meddelanden som syftar till att skapa kontakt med andra människor.

Fiktion och skönlitteratur

Undervisningen ska behandla olika typer av fiktion. I kurs 1–3 nämns uttryckligen *berättelser*, *sånger* och *dikter*. I kurs 4–7 ingår *skönlitteratur*, som är ett samlingsbegrepp för till exempel noveller, romaner och pjäser. I vilken utsträckning undervisningen omfattar romanläsning avgörs av undervisande lärare utifrån elevernas förutsättningar. I begreppet skönlitteratur ingår traditionellt även dikter. I kurs 2–5 nämns dessa tillsammans med *sånger*. Begreppet *annan fiktion* som används i kurs 1–5 kan vara till exempel myter, animationer och spelfilmer. Med *äldre verk* och *äldre skönlitteratur* (kurs 6 och 7) avses litteratur som är skriven före 1900-talets mitt.

Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang

De olika sätt man använder för att skapa sig en bättre förståelse av ett innehåll eller budskap kallas för receptiva strategier. Sammanfattningsvis handlar dessa om att använda olika aspekter i ljuden, orden, meningsbyggnaden och i sammanhanget för att dra slutsatser om innebörden i något skrivet eller talat.

Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord kan för nybörjaren handla om att lyssna efter bekanta ljud eller stavelser för att på så sätt dra vissa slutsatser om sammanhanget. I kurs 2–4 ingår även strategier för att *anpassa lyssnande och läsning till framställningens form och innehåll (och syfte* i kurs 4). Formuleringen är avsedd att huvudsakligen rikta in undervisningen mot strategier som är användbara i specifika situationer, till exempel när någon står på en perrong och försöker uppfatta tågtider i störande bakgrundsljud, eller när någon försöker läsa en tidningsartikel med alltför svårt språk för färdighetsnivån. Ibland kan undervisningssituationen dessutom lämpa sig väl för en mer allmän diskussion om strategier för att läsa och lyssna.

Sökning i källor av olika slag

En viktig del i utvecklingen av språkkunskaper är att undervisningen ger eleverna möjlighet att använda det språk och innehåll som de mött på målspråket i sin egen kommunikation. I det sammanhanget blir det viktigt att eleverna kan hitta i olika källor och bedöma värdet av innehållet i dem.

I kurs 1 är området begränsat till att *orientera sig i anvisade muntliga och skriftliga källor*, det vill säga källor som läraren valt. I kurs 2 ingår inte bara att orientera sig utan också att direkt söka information i källor. Urvalet av källor ska alltså vara avgränsat men det behöver inte vara läraren som gör avgränsningen. Kurs 3 och 4 omfattar utöver *sökning* även *värdering* av ett innehåll. Vad *värdering* i praktiken innebär beror på hur långt eleverna har kommit i sin förmåga att processa ett innehåll på målspråket. I kurs 3 och 4 kan det därför ofta handla om tämligen anspråkslösa sammanhang där eleverna, utifrån en eller flera källor, funderar över exempelvis vad som är tillräckligt intressant eller begripligt för att använda. Ordet *innehåll* som används i kurs 3–7 är avsett att vidga möjligheterna utöver det snävare ordet *information* i kurs 1–2. I kurs 5 specificeras att värderingen avser *källornas relevans och trovärdighet* och i kurs 6 källornas *tillförlitlighet*. Värdering av en källas trovärdighet handlar om vilket intryck källan ger. Värdering av en källas tillförlitlighet handlar om hur pålitlig en källa visar sig vara efter viss undersökning. I kurs 7 vidgas perspektivet till att inte bara handla om huruvida en källa är tillförlitlig eller inte, utan snarare om hur användbar den är beroende på vilket sammanhang den ska användas i.

Med formuleringen *utifrån olika syften* (kurs 3–7) avses de syften som lärare och elever kan skapa och som sätter sökningen och värderingen i ett meningsfullt, kommunikativt sammanhang. Ett sådant syfte skulle kunna vara att få relevanta tips till exempelvis den egna träningen från ett eller flera videoklipp om träning och hälsa. Genomgående anges dessutom att källorna ska vara *av olika slag* vilket innebär att undervisningen ska omfatta en bredd av olika typer av källor, till exempel digitala och analoga versioner av texter och talat språk.

Språkliga företeelser i texter och talat språk

I det centrala innehållet benämns de typer av språkliga företeelser som ingår i kursen med hjälp av breda samlingsbegrepp. Det framgår också att de företeelser som behandlas i undervisningen ska knytas till det talade språk och texter som eleverna möter. En av de företeelser som ingår i samtliga kurser är *uttal* som omfattar såväl språkljud som språkmelodi. En annan är *grammatiska strukturer* som används som ett samlingsbegrepp för språkets olika mönster i fråga om hur ord böjs och sätts ihop till språkliga yttranden. I kurs 4 nämns uttryckligen även *satsbyggnad* som är en typ av grammatisk struktur. Första gången formuleringen *ord med olika stilvärden* nämns är i kurs 4 och den avser då grundläggande skillnader mellan mycket informella ordval och mer neutrala möjligheter.

Vilka grammatiska strukturer eller vilka typer av ord som ska uppmärksammas anges däremot inte. Anledningen är att ämnesplanen, liksom GERS, är uppbyggd kring kommunikativa sammanhang och handlingar och inte utifrån till exempel grammatisk progression. Det har också att göra med att ämnesplanen omfattar så många språk vars uppbyggnad ibland skiljer sig mycket åt, till exempel danska, spanska, ryska och japanska. För att göra ett urval av grammatiska strukturer i det talade språk och texter som eleverna möter kan läraren använda dels sin kunskap om det aktuella språkets uppbyggnad, dels tillgängligt undervisningsmaterial.

Hur ord och uttryck används

I kunskapsområdet reception framgår att ord och uttryck i talat språk och texter ska ingå i undervisningen. I kurs 1, 2 och 4 ingår dessutom att belysa hur ord och uttryck används. Det innebär att undervisningen inte bara ska omfatta ”bokstavlig” (eller lexikal) betydelse, stavning och uttal utan också hur ord och uttryck kan användas för att fylla olika syften, till exempel att inleda eller avsluta ett samtal (kurs 3).

Kurs 5–7 omfattar hur språkets olika delar används för att skapa variation, anpassning, struktur och sammanhang. Därefter ges i vissa fall även exempel av olika slag. I kurs 5 anges bland annat *talarens inställning* som exempel på vad ord och fraser kan uttrycka för att skapa struktur och sammanhang. Några ord och fraser på svenska som uttrycker talarens inställning är *förmodligen*, *tydligt*, *tyvärr* och *ärligt talat*. I kurs 7 anges även att *interpunktion* och *effektiv styckeindelning* är centralt innehåll i kursen. *Interpunktion* avser här användning av skiljetecken som underlättar läsning av komplex meningsbyggnad. Med *effektiv styckeindelning* menas styckeindelning som skapar innehållsligt sammanhållna enheter som tydligt hör ihop med textens övergripande sammanhang.

Produktion och interaktion

Detta kunskapsområde berör de flesta aspekter av att skriva, tala och samtala, med undantag av vad produktionen och interaktionen ska handla om. Det framgår i stället i kunskapsområdet ”Kommunikationens innehåll”.

I det centrala innehållet för kurs 1–3 anges vilka slag av talat språk och texter som ska ingå. Här framgår också att kurs 1 inte ställer krav på sammanhängande tal och skrift vilket innebär att det talade språk och de texter som eleverna producerar kan formuleras i korta ordväxlingar eller kommentarer. I kurs 4–7 utvidgas området med hjälp av dels nytt innehåll, dels formuleringen *där eleverna ...* som följs av vad eleverna ska få göra i sin kommunikation. Formuleringen är utformad som en uppräkningslista av ett antal språkhandlingar där de flesta kan kombineras för att skapa exempelvis olika genrer.

I vissa fall liknar begreppen för språkhandlingarna varandra i betydelse men är avsedda att ge uttryck för olika nyanser. Exempelvis är *återger* i kurs 5 avsett att ge ett mer sakligt intryck än *berättar* fastän de i vissa sammanhang kan innebära samma sak. Ett annat exempel är *återger* och *sammanfattar* i kurs 6 där *sammanfattar* används i betydelsen att återge centrala delar av en helhet snarare än att återge det man själv finner minnesvärt.

I kurs 5 används uttrycket *även i mer formella sammanhang*. Det innebär att det ska finnas tillfällen för eleverna att uttrycka sig i sammanhang där språket vanligtvis har en neutral och saklig ton. I kurs 6 och 7 är tanken att detta framgår av kursbeskrivningarna som helhet och nämns därför inte uttryckligen i detta sammanhang.

I kurs 7 ingår även att *förhandla* vilket innebär att deltagarna från början har olika mål, önskningsar eller behov men gemensamt behöver komma fram till ett svar, beslut eller en lösning. Sådana sammanhang kan vara ganska anspråkslösa och vardagsnära men de kan också vara mer formella.

Strategier för interaktion

De olika sätt man använder för att underlätta interaktion kallas för interaktiva strategier. I ett samtal, en diskussion eller i en chatt kan deltagarna göra på olika sätt för att skapa ömsesidig förståelse för varandras budskap och se till att samtalet utvecklar sig i en viss riktning. Att kunna välja rätt strategi för rätt tillfälle kan bidra till att lösa problem och förbättra interaktionen.

I samtliga kurser nämns flera strategier. Utöver dessa kan muntlig interaktion även innefatta språkljud och tonfall som uttrycker till exempel bekräftelse, ironi eller ogillande. En annan typ av strategi är gester som bland annat kan användas för att förstärka eller för att uttrycka osäkerhet. Medvetenhet om att gester och annat kroppsspråk har innebörder som kan skilja sig åt mellan olika språkområden, och att kunna tolka och använda sådana sociokulturella inslag rätt, är ofta avgörande för framgångsrik kommunikation.

Tillägget *även digital* i kurs 2–5 syftar på det språkliga sammanhang som uppstår vid skriftlig, digital interaktion i realtid.

Grundläggande stilistiska och retoriska grepp

Användning av grundläggande stilistiska och retoriska grepp i kurs 7 innebär en möjlighet för eleven att göra sin produktion och interaktion mer verkningsfull. *Användning* innebär att det handlar om tillämpning snarare än om att kunna benämna de grepp som används. Med *stilistiska grepp* avses sådana som har att göra med olika språkliga detaljer, medan *retoriska grepp* avser medvetna val av exempelvis infallsvinkel, attityd och ton för att nå fram med innehållet.

Språkliga företeelser i elevernas egen produktion och interaktion

I det centrala innehållet benämns de typer av språkliga företeelser som ingår i kursen med hjälp av breda samlingsbegrepp. Det framgår också att företeelserna ska behandlas utifrån och i samband med elevernas egen produktion och interaktion. En av de företeelser som ingår i samtliga kurser är *uttal* som omfattar såväl språkljud som språkmelodi och dess inverkan på möjligheten för lyssnaren att följa och ta till sig innehållet. En annan är *grammatiska strukturer* som används som ett samlingsbegrepp för språkets olika mönster i fråga om hur ord böjs och sätts ihop till språkliga yttranden. I kurs 4 nämns uttryckligen även *satsbyggnad* som är en typ av grammatisk struktur.

Vilka grammatiska strukturer eller vilka typer av ord som är centrala för elevernas produktion och interaktion anges däremot inte. Anledningen är att ämnesplanen, liksom GERS, är uppbyggd kring kommunikativa sammanhang och handlingar

och inte utifrån till exempel grammatisk progression. Det har också att göra med att ämnesplanen omfattar så många språk vars uppbyggnad ibland skiljer sig mycket åt, till exempel danska, spanska, ryska och japanska. För att göra ett urval av grammatiska strukturer kan läraren använda dels sin kunskap om det aktuella språkets uppbyggnad, dels tillgängligt undervisningsmaterial. För officiella EU-språk kan även det språkspecifika material som Europarådet kallar *Reference Level Descriptions for national and regional languages* (RLDs) vara användbart. Denna typ av material har tagits fram i vissa europeiska målspråksländer i samarbete med Europarådet. En lista med publicerat material finns på Europarådets webbsida [Reference level descriptions \(RLDs\) developed so far](#) med länkar till bland annat samlingssidan *English Profile* där resursen [English Profile booklet \(pdf\)](#) ingår.

Bearbetning av framställningar

I samtliga kurser framgår att undervisningen ska ge eleverna tillfälle till *bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar*. Det anges dock inte om bearbetningen ska ske genom processkrivning eller någon annan metod. I kurs 1 handlar bearbetningen om att med olika språkliga medel se till att kommunikationen går fram. I kurs 3 behöver eleverna även få tillfälle att bearbeta framställningar genom att variera och i kurs 4 genom att precisera. Detta svarar mot kunskapskravens specificeringar i dessa kurser om språkets omfång och tydlighet. Kurs 5–7 vidgar innehållet till att även omfatta bearbetning av framställningarnas struktur. I kurs 7 ingår dessutom bearbetning av framställningar som andra har producerat, till exempel andra elever eller personer utanför skolan.

Kommentarer till ämnesplanens kunskapskrav

Kunskapskravens uppgift är att fungera som måttstock för bedömning av elevens samlade kunskaper. Kunskapskraven behöver läsas och tolkas i relation till syftet, det centrala innehållet och den undervisning som har bedrivits. I ämnena moderna språk och engelska kan kunskapskraven för olika betygsteg och kurser även tolkas i relation till varandra.

Läraren använder kunskapskraven som ett verktyg för att bedöma elevens kunskaper vid betygssättningen. Kunskapskraven är alltså inte mål för undervisningen och är inte avsedda som grund för planering eller genomförande av undervisning. Inför betygssättningen behöver läraren samla in ett brett och varierat bedömningsunderlag. Det innebär att läraren då och då behöver kontrollera sitt bedömningsunderlag mot kunskapskraven för att säkerställa att det kommer att finnas tillräckligt med underlag för en allsidig utvärdering av elevens kunskaper vid slutet av kursen.

För att kunskapskraven ska fungera som ett användbart verktyg för en sammantagen bedömning vid betygssättning är de formulerade på ett övergripande sätt. Det finns därför få detaljer från det centrala innehållet i kunskapskraven, så att enstaka detaljer inte ska få alltför stor betydelse för elevens betyg. På så sätt ger kunskapskraven läraren möjligheter att göra en allsidig bedömning utifrån ett brett och varierat underlag som gett eleven möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt.

Kunskapskraven i ämnena moderna språk och engelska

Kunskapskraven i moderna språk och engelska är indelade i fyra stycken.

- Det första stycket utgår från det första målet som handlar om läs- och hörförståelse.
- Det andra och tredje stycket utgår från det andra och tredje målet som handlar om muntlig och skriftlig produktion och interaktion.
- Det fjärde stycket utgår från det fjärde målet som handlar om elevens förståelse av kulturella och sociala förhållanden där språket talas.

I moderna språk – kinesiska är kunskapskraven indelade i fem stycken.³ Skillnader i kunskapskraven mellan kinesiska och övriga moderna språk kommenteras när skillnaden berör kinesiska 1 eller 2.

I vissa stycken används flera värdeord i följd, till exempel
[Eleven formulerar sig] med viss variation, tydligt och relativt sammanhängande [...] med visst flyt och i någon mån anpassat till syfte, mottagare och situation (kurs 3). Sådana värdeord utgör tillsammans en helhet.

I moderna språk och engelska kan ett visst värdeord förekomma på olika betygssteg i olika kurser. Till exempel ingår *i någon mån anpassat* i kunskapskravet för betyget A i kurs 2, betyget C i kurs 3 och betyget E i kurs 4. Orsaken till att ett visst värdeord inte är reserverat för samma betygssteg i alla kurser, som i många andra ämnen, är att ämnets progression delvis uttrycks med hjälp av kunskapskraven.

I kunskapskraven är värdeorden genomgående fetmarkerade. För enkelhets skull är även ordet *och* fetmarkerat vid uppräknings av värdeord förutom i formuleringarna om anpassning av språket till syfte, mottagare och situation.

Förstå talat språk och texter

Kunskapskravets första stycke avser att rikta lärarens bedömningsfokus mot elevens förståelse av målspråket i tal och skrift eller förståelse av engelska i tal och skrift. Orden *lyssnar* och *läser* avser att tydliggöra utgångspunkten för bedömningen.

Uttrycket *förstå och tolka* ger möjlighet att bedöma elevens förståelse på mycket olika sätt. Formuleringen uttrycker att förståelse av språket dels handlar om att förstå den bokstavliga betydelsen, dels om att tolka innebörden. För nybörjare i språket torde betoningen naturligt ligga på förståelse av den bokstavliga betydelsen. I moderna språk 1 samt i kinesiska 1 och 2 används därför endast *förstå*. I takt med att eleven vidgar sin språkliga repertoar ökar behoven av att kunna tolka innebörder i språket. *Förstå och tolka* i kurs 2–7⁴ är tänkt att uppfattas som en helhet, och tanken är att de flesta sammanhang som syftar till att bedöma elevens förståelse kan innehålla båda dimensionerna.

De värdeord som beskriver hur god elevens förståelse är uttrycker kvantitet i kurs 1–7, och dessutom kvalitet i kurs 3–7. Den kvantitativa dimensionen beskrivs i många kurser med värdeorden *huvudsakligt innehåll*, *tydliga detaljer* eller *väsentliga detaljer*. Vid bedömningen kan läraren vara betjänt av att själv identifiera vad som är tydliga detaljer och vad som är väsentliga detaljer i det talade språk och de texter som eleven har försökt att förstå. I flera kurser ingår även en bedömning av om eleven kan förstå och tolka talat språk och texter *på ett*

³ • Stycke 1 utgår från den del av mål 1 som handlar om hörförståelse.

• Stycke 2 utgår från de delar av mål 2 och 3 som handlar om muntlig produktion och interaktion.

• Stycke 3 utgår från den del av mål 1 som handlar om läsförståelse.

• Stycke 4 utgår från de delar av mål 2 och 3 som handlar om muntlig produktion och interaktion.

• Stycke 5 utgår från mål 4 som handlar om elevens förståelse av kulturella och sociala förhållanden där språket talas.

⁴ Kinesiska: kurs 3–7.

välgrundat sätt (kurs 3–7) eller *ett nyanserat sätt* (kurs 4–7). Därigenom riktas fokus mot rimligheten och djupet i elevens tolkningar och förståelse. För att spegla att kvantitet och kvalitet utgör en helhet används i dessa kurser sammanhållna formuleringar som till exempel *förstå och tolka på ett välgrundat och nyanserat sätt såväl helhet som detaljer*.

Det första stycket avslutas med en formulering som handlar om hur verkningsfullt eleven kan använda material som eleven har läst och hört på målspråket i sin egen produktion och interaktion. I kunskapskraven kallas sådant material även *källor*. Avsikten med ett sammanhållet stycke är att visa att även denna formulering handlar om elevens hör- och läsförståelse.

Från kurs 4 anges att källorna, förutom att vara muntliga och skriftliga, även ska vara av *olika slag*. Det framgår också att eleven ska välja vilket innehåll från källorna som eleven vill inkludera. Progressionen mellan kurserna går från *enkel information i anvisade källor* i kurs 1 till *innehåll som valts med källkritisk medvetenhet* i kurs 5–7. Uttrycken *värdera innehåll* och *med källkritisk medvetenhet* är avsedda att läsas i relation till motsvarande del i det centrala innehållet. De värdeord som används är, beroende på kurs, *på ett delvis relevant, relevant, effektivt och problematiserande sätt*. I bedömningen kan läraren beakta till exempel graden av samband mellan det valda materialet och elevens produktion och interaktion, balansen mellan referat och egna tankar och elevens förmåga att vrida och vända på olika delar av det valda materialet.

Muntliga och skriftliga framställningar

Det andra och tredje stycket beskriver elevens förmåga att kommunicera och anpassa språket i tal och skrift⁵. Vid betygssättningen har läraren möjlighet att värdera elevens kunskaper i förhållande till styckena var för sig såväl som tillsammans.

I det andra stycket⁶ riktas uppmärksamheten mot kommunikationens produktiva delar. Dessa kallas i kunskapskraven för framställningar. En muntlig eller skriftlig framställning kännetecknas av att eleven formulerar sig till eller flera personer och att det finns eller har funnits möjlighet för eleven att tänka igenom språk och innehåll. Uttrycket *formulerar sig* är avsett att i någon mån förstärka intrycket av just möjligheten att tänka efter. Muntliga framställningar förekommer både som en del av samtal och i form av anföranden.

I andra stycket framgår att såväl muntliga som skriftliga framställningar ska ligga till grund för betygssättning. Det framgår också att både de muntliga och skriftliga framställningarna ska vara *av olika slag*. För kurs 1–3 i moderna språk och samtliga kurser i kinesiska anges några olika slag i det centrala innehållet. I kurs 4–7 är avsikten att *olika slag* ska säkerställa att eleven kan använda språket inom en bredd av ämnesområden, domäner och genrer. Ett skäl till att bredden inte specificeras närmare är att begrepp för exempelvis olika genrer skulle riskera att

⁵ I kinesiska uttrycks detta i stycke 2 och 4.

⁶ I kinesiska återfinns detta i första hälften av stycke 2 och 4.

tolkas på mycket olika sätt. Ett annat skäl är att det skulle kunna begränsa undervisningen alltför mycket. Det skulle också kunna medföra att enstaka detaljer får alltför stor betydelse för elevens betyg. I samtliga kurser kan *olika slag* även handla om hur framställningarna har tillkommit, till exempel i vilken mån eleven haft möjlighet att förbereda sig och om framställningarna producerats vid ett enstaka tillfälle eller om de har genomgått bearbetning.

I det andra och tredje stycket används flera värdeord i följd. Det beror på att de olika värdeorden beskriver olika kvaliteter av förmågan att använda språket i tal och skrift. Dessa kvaliteter är väl etablerade i forskningslitteratur och används av ett stort antal språkinstitutioner och länder i världen. Värdeorden avser att vid betygssättning användas som en helhet.

Nedan följer en översikt av vilka kvaliteter det andra stycket omfattar och vilka värdeord som används.

Framställningar: språkets omfång och bredd

Värdeorden *enkelt*, *i någon mån varierat*, *med viss variation* och *varierat* i kurs 1–7 riktar uppmärksamheten mot hur variationsrikt eleven kan formulera sig. I bedömningen kan läraren väga in ord, uttryck, meningsbyggnad och innehåll. På samma sätt som i kunskapskraven för övrigt, behöver värdeorden läsas och tolkas i relation till ämnesplanens syfte, det centrala innehållet och till den undervisning som bedrivits. I det här fallet kan läraren även tolka värdeorden i ljuset av vilken variation som var lämplig i framställningarna.

Framställningar: språkets precision

Värdeorden *begripligt*, *relativt tydligt*, *tydligt*, *nyanserat* och *med god precision* i kurs 1–7 uttrycker hur tydligt och klart eleven kan förmedla något till andra. I bedömningen kan läraren beakta i vilken grad det innehållsliga sammanhanget och elevens val av ord, uttryck och grammatiska strukturer bidrar till tydlighet. Läraren kan även väga in hur oklarheter och fel påverkar framställningarna och hur uttalet påverkar möjligheten att följa och ta till sig innehållet. Språklig korrekthet nämns dock inte uttryckligen. Det beror på att det centrala för bedömningen är vad eleven kan snarare än vad eleven inte kan. Avsikten är att undvika en bedömning som handlar om hur många fel eleven får göra för ett visst betyg. Samma värdeord finns även i stycket om interaktion, se nedan.

Framställningar: textbindning och struktur

I stycket om framställningar ryms även en bedömning av i vilken grad eleven kan formulera sig sammanhängande. Detta uttrycks i kurs 1–7 med hjälp av värdeorden *med enstaka ord och fraser*, *med fraser och meningar*, *till viss del sammanhängande*, *relativt sammanhängande* och *sammanhängande*. I bedömningen kan läraren beakta hur väl eleven knyter samman satser och meningar med textbindningar av olika slag, till exempel med pronomen eller konjunktioner.

Som tidigare nämnts, kan kunskapskraven för olika betygssteg och kurser tolkas i relation till varandra. Till exempel får värdeordet *till viss del sammanhängande* (kurs 1–3) betydelse i relation till värdeorden *relativt sammanhängande* (kurs 2–5) och *sammanhängande* (kurs 4–5). Med andra ord kan *till viss del sammanhängande* och *relativt sammanhängande* tolkas som två steg mot att uttrycka sig *sammanhängande*.

I kurs 5–7 ryms även en bedömning av i vilken grad eleven kan organisera språk och innehåll i större enheter i sina framställningar. Detta uttrycks med hjälp av värdeorden *relativt strukturerat*, *strukturerat* och *välstrukturerat*. I bedömningen kan läraren väga in framställningarnas inre struktur i fråga om till exempel disposition, textbindning och sammanhang samt deras yttre form, till exempel styckeindelning. En text som har brister i sin yttre form kan dock visa tecken på en genomtänkt organisation genom sin inre struktur.

Framställningar: språkligt flyt

Värdeorden *med visst flyt*, *med flyt*, *relativt ledigt* och *ledigt* i kurs 3–7 handlar om hur smidigt eleven kan uttrycka sig så att framställningarna blir lätta att följa. Stegringen från *med flyt* till *relativt ledigt* innebär att språkligt flyt är en förutsättning för språklig ledighet. Därför upprepas inte *med flyt* i kurs 6–7. I bedömningen kan läraren väga in i vilken utsträckning exempelvis ord och fraser, meningsbyggnad och textbindning bidrar till att göra framställningarna smidiga att följa. Samma värdeord finns även för interaktion, se nedan.

Framställningar: anpassning till syfte, mottagare och situation

Värdeorden *i någon mån anpassat*, *med viss anpassning*, *med anpassning* och *med effektiv anpassning*, som används i kurs 3–7, beskriver elevens förmåga att anpassa språk och innehåll till uttalade syften, mottagare och situationer, verkliga eller fiktiva. Denna förmåga kan, beroende på kurs och nivå, avspeglas i exempelvis ton, tilltal, talhastighet, ordförrådets stilnivå, ämnesbehandling, förtydliganden, disposition, stilfigurer eller anpassning till genre. I det centrala innehållet används ordet ”sammanhang” i stället för ”situation”. Skillnaden har ingen större betydelse utan bottnar i ett behov av att samordna vissa ordval med andra språkämnen.

Interaktion

I det tredje stycket i kunskapskraven beskrivs de kvaliteter som är särskilt relevanta vid bedömning av kommunikationens interaktiva delar. Vid betygssättningen har läraren möjlighet att värdera elevens kunskaper i förhållande till detta och föregående stycke var för sig såväl som tillsammans.

Interaktion i ämnena moderna språk och engelska kännetecknas av att en elev växlar mellan produktion och reception i samspel med en eller flera andra personer. Eleven behöver också vara beredd på att ta emot och bemöta reaktioner på det som hon eller han själv uttryckt. I kunskapskraven används formuleringen

uttrycker sig, som avser att i någon mån spegla den relativa grad av spontanitet som detta innebär.

I det tredje stycket används kombinationer av flera värdeord. För en förklaring, se avsnittet ”Muntliga och skriftliga framställningar”. Nedan följer en översikt av vilka kvaliteter det tredje stycket omfattar och vilka värdeord som används.

Interaktion: språkets precision

Värdeorden *begripligt*, *relativt tydligt* och *tydligt* inom interaktion i kurs 1–7 beskriver i vilken utsträckning eleven kan göra sig förstådd. I kunskapskravet för betyget C i kurs 1 framgår att i interaktion behöver eleven kunna uttrycka sig *enkelt och begripligt med ord, fraser och meningar*, medan det i framställningar krävs att eleven kan uttrycka sig *enkelt och relativt tydligt med fraser och meningar*. Elevens interaktion behöver alltså vara begriplig, medan elevens framställningar behöver vara relativt tydliga för att motsvara formuleringarna. Dessutom kan den interaktion som bedöms vara begriplig ibland bestå av enstaka ord. Att interaktion och framställningar har olika krav beror på att interaktion kräver ett större mått av improvisation än framställningar, och att enstaka ord ibland är en naturlig del i exempelvis samtal eller kortfattade textmeddelanden.

Interaktion: språkligt flyt

Värdeorden *med visst flyt*, *med flyt*, *relativt ledigt* och *ledigt* inom interaktion i kurs 3–7 beskriver hur smidigt eleven uttrycker sig. Stegringen från *med flyt* till *relativt ledigt* innebär att språkligt flyt är en förutsättning för språklig ledighet. Därför upprepas inte *med flyt* i kurs 6–7. Vid bedömningen kan läraren väga in i vilken grad exempelvis ord och fraser, meningsbyggnad och textbindning bidrar till att göra interaktionerna smidiga att följa. Samma uttryck finns även för framställningar, se ovan.

Interaktion: anpassning till syfte, mottagare och situation

Det tredje stycket rymmer från och med kurs 2 även en bedömning av elevens förmåga att anpassa språket till olika syften, mottagare och situationer. Progressionen uttrycks med hjälp av värdeorden *i någon mån anpassat*, *med viss anpassning*, *med anpassning* och *med effektiv anpassning*. I bedömningen kan läraren beakta i vilken utsträckning frågor, följdfrågor eller annan respons påverkar interaktionerna. Några andra exempel är förtydliganden, anknytning till andras inlägg samt breddning och fördjupning av ämnet.

Det tredje stycket avslutas med en formulering som riktar lärarens bedömningsfokus mot i vilken grad interaktionerna underlättas och förbättras av elevens strategier. De värdeord som används i de olika kurserna är *i någon mån*, *i viss utsträckning* samt *tillägget och för den framåt på ett konstruktivt sätt*. Några strategier som kan vara användbara vid interaktion finns angivna som exempel i det centrala innehållets kunskapsområde ”Produktion och interaktion”, bland annat att *formulera om* och *ställa följdfrågor*.

Förhållanden i olika sammanhang och områden där språket används

Förståelse av kulturella och sociala förhållanden är en central del av elevens kunskaper i ämnet och ingår därför i kunskapskravens sista stycke. Ordet *förhållanden* syftar på innehållet i den sista punkten i kunskapsområdet ”Kommunikationens innehåll”.

I kurs 1 och 2 anges att eleven *kommenterar [...] på målspråket* och i kurs 3–7 *diskuterar [...] på målspråket* respektive *på engelska*. Avsikten med att begränsa uttrycken för elevens förståelse till att eleven kommenterar och diskuterar är att undvika intrycket av att det främst handlar om att redovisa fakta. De värdeord som används i kurs 1–7 är *på ett mycket enkelt sätt, på ett enkelt sätt, översiktligt, utvecklat, utförligt, välutvecklat* och *nyanserat*. Dessa värdeord uttrycker en progression i såväl omfattning som djup och är valda för att spegla den begränsning för eleven som uttrycket *på målspråket* innebär. Bedömningen kan grundas på muntliga eller skriftliga underlag.

En viktig del av förståelsen av andra kulturer är elevens förmåga att kunna sätta dem i relation till sin egen värld. Denna dimension återfinns i formuleringen *även utifrån egna erfarenheter eller kunskaper* i kurs 3–7. Även innebär här att inte alla sammanhang där detta stycke bedöms behöver inkludera jämförande inslag.

Översikt över centralt innehåll i gymnasieutbildningens kurs 1–7

Tabell 1. Kommunikationens innehåll

Moderna språk 1	Moderna språk 2	Moderna språk 3	Moderna språk 4	Moderna språk Engelska 5	Moderna språk Engelska 6	Moderna språk Engelska 7
<ul style="list-style-type: none"> - Ämnesområden som är välbekanta för eleverna. - Vardagliga situationer, intressen, personer och platser. - Åsikter och känslor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ämnesområden som är välbekanta för eleverna. - Vardagliga situationer, intressen, personer, platser, aktiviteter och händelser. - Åsikter, känslor och erfarenheter. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ämnesområden som är bekanta för eleverna. - Vardagliga situationer, intressen, personer, platser, aktiviteter och aktuella händelser. - Åsikter, känslor och erfarenheter. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktuella och för eleverna bekanta ämnesområden. - Vardagliga situationer, intressen, aktiviteter och händelseförlopp. - Åsikter, känslor, erfarenheter och framtidsplaner samt relationer och etiska frågor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktuella och bekanta ämnesområden, även med anknytning till samhälls- och arbetsliv och till elevernas utbildning. - Händelser och händelseförlopp. - Åsikter, tankar och erfarenheter samt relationer och etiska frågor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Konkreta och abstrakta ämnesområden med anknytning till samhälls- och arbetsliv samt elevernas utbildning. - Åsikter, idéer och erfarenheter samt etiska och existentiella frågor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Teoretiska och komplexa ämnesområden, även av viss vetenskaplig karaktär, med anknytning till elevernas utbildning och valt fördjupningsområde samt till samhälls- och arbetsliv. - Åsikter, idéer och erfarenheter.
				<ul style="list-style-type: none"> - Innehåll och form i olika typer av fiktion. 	<ul style="list-style-type: none"> - Teman, form och innehåll i film och skönlitteratur. Författarskap i relation till litterär epok. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturytringar i samtiden och historien.
<ul style="list-style-type: none"> - Vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang och områden där språket används. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vardagsliv, levnadssätt och sociala relationer i olika sammanhang och områden där språket används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper. Målspråkets utbredning i världen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Levnadssätt, sociala relationer och kulturella företeelser i olika sammanhang och områden där språket används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper. 	<ul style="list-style-type: none"> - Levnadsvillkor, traditioner, sociala relationer och kulturella företeelser i olika sammanhang och områden där språket används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktuella händelser, sociala och kulturella företeelser och förhållanden samt värderingar i olika sammanhang och områden där språket/engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper. - Målspråkets/engelska språkets ställning i världen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Samhällsfrågor, sociala, kulturella, politiska och historiska förhållanden samt värderingar i olika sammanhang och områden där språket/engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper. 	<ul style="list-style-type: none"> - Samhällsfrågor, sociala, kulturella, politiska och historiska förhållanden samt aktuella etiska och existentiella frågor i olika sammanhang och områden där språket/engelska används, även i jämförelse med egna erfarenheter och kunskaper.

Tabell 2. Reception

Moderna språk 1	Moderna språk 2	Moderna språk 3	Moderna språk 4	Moderna språk Engelska 5	Moderna språk Engelska 6	Moderna språk Engelska 7
- Tydligt talat språk och enkla texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande, från olika medier, även i kombination med illustrationer.	- Tydligt talat språk och enkla texter som är instruerande, beskrivande och kontaktskapande från olika medier.	- Tydligt talat språk, även med inslag av regional variation, och texter, från olika medier.	- Talat språk, även med inslag av regional och sociolektal variation, och texter, från olika medier.	- Talat språk/talad engelska i varierande tempo, även med inslag av sociolektal och dialektal variation, och texter, från olika medier.	- Talat språk/talad engelska, även i relativt snabbt tempo och med inslag av sociolektal och dialektal variation. - Texter, även komplexa och formella, från olika medier.	- Talat språk/talad engelska, även i snabbt tempo och med inslag av sociolektal och dialektal variation. - Texter, även komplexa och formella, från olika medier.
- Dialoger och samtal.	- Dialoger, samtal och intervjuer.	- Talat språk och texter som är instruerande, informerande, beskrivande, berättande, diskuterande och kontaktskapande – varje slag för sig eller i olika kombinationer. Till exempel dialoger, samtal, intervjuer och enkla nyheter.	- Talat språk och texter som är instruerande, informerande, beskrivande, berättande, diskuterande, argumenterande och kontaktskapande – varje slag för sig eller i olika kombinationer. Till exempel samtal, intervjuer, nyheter, reportage och tidningsartiklar.	- Talat språk/talad engelska och texter som är berättande, förklarande, diskuterande, argumenterande och rapporterande – varje slag för sig eller i olika kombinationer. Till exempel intervjuer, reportage, manualer och enklare populärvetenskapliga texter.	- Talat språk/talad engelska och texter som är berättande, diskuterande, argumenterande, rapporterande och redogörande – varje slag för sig eller i olika kombinationer. Till exempel föredrag, debatter, formella brev och populärvetenskapliga texter.	- Talat språk/talad engelska och texter som är berättande, diskuterande, argumenterande, redogörande och utredande – varje slag för sig eller i olika kombinationer. Till exempel debatter, föreläsningar, avtalstexter och texter som används inom högre studier.
- Berättelser och annan fiktion, även i talad eller dramatiserad form, samt sånger.	- Berättelser och annan fiktion, även i talad eller dramatiserad form. - Sånger och dikter.	- Berättelser och annan fiktion, även i talad eller dramatiserad form. - Sånger och dikter.	- Skönlitteratur och annan fiktion, även i talad och filmatiserad form. - Sånger och dikter.	- Skönlitteratur och annan fiktion. - Sånger och dikter.	- Skönlitteratur, även dikter och dramatik, såväl samtida som utdrag ur äldre verk.	- Samtida och äldre skönlitteratur inom olika genrer, till exempel dramatik.
- Muntliga och skriftliga meddelanden samt information, till exempel på skyltar och i reklam.	- Muntliga och skriftliga meddelanden samt information, till exempel reklam, tidtabeller och notiser.					

Moderna språk 1	Moderna språk 2	Moderna språk 3	Moderna språk 4	Moderna språk Engelska 5	Moderna språk Engelska 6	Moderna språk Engelska 7
- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet, till exempel med hjälp av förförståelse och bilder.	- Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang samt för att anpassa lyssnande och läsning till framställningens form och innehåll.	- Strategier för att uppfatta detaljer och förstå sammanhang samt för att anpassa lyssnande och läsning till framställningens form, innehåll och syfte.	- Strategier för att uppfatta detaljer och förstå sammanhang samt för att anpassa lyssnande och läsning till framställningens form, innehåll och syfte.	- Strategier för att uppfatta detaljer och dra slutsatser om innehåll och budskap, till exempel genom att visualisera, associera, återberätta, förutse innehåll och ställa sig frågor.	- Strategier för att dra slutsatser om syfte, synsätt och underförstådd betydelse, till exempel genom att anteckna, ställa sig frågor, identifiera huvudbudskap och använda omvärldskunskap.	- Strategier för att överblicka och strukturera innehåll från större textmängder eller längre sekvenser av talat språk, till exempel genom att sortera, visualisera, sammanfatta och identifiera det bärande innehållet. - Perspektiv och underförstådd betydelse i talat språk/talad engelska och texter.
- Olika sätt att orientera sig i anvisade muntliga och skriftliga källor av olika slag för att hitta enkel information att använda i egen produktion och interaktion.	- Sökning av enkel information i ett avgränsat urval av muntliga och skriftliga källor av olika slag för användning i egen produktion och interaktion.	- Sökning och värdering av innehåll i ett urval av muntliga och skriftliga källor av olika slag, utifrån olika syften.	- Sökning och värdering av innehåll i muntliga och skriftliga källor av olika slag, utifrån olika syften.	- Sökning av innehåll i muntliga och skriftliga källor av olika slag och utifrån olika syften. Värdering av källornas relevans och trovärdighet.	- Sökning av innehåll i större textmängder, eller längre sekvenser av talat språk/talad engelska, i källor av olika slag och utifrån olika syften. Värdering av källornas relevans och tillförlitlighet.	- Värdering av användbarhet hos källor av olika slag och utifrån olika syften.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, grammatiska strukturer och stavning, i det språk eleverna möter.	- Språkliga företeelser, däribland uttal, ord och fasta språkliga uttryck, grammatiska strukturer och stavning, i det språk eleverna möter.	- Språkliga företeelser, däribland uttal, ord och fasta språkliga strukturer och stavning, i det språk eleverna möter.	- Språkliga företeelser, däribland uttal, grammatiska strukturer och satsbyggnad, ord med olika stilvärden och fasta språkliga uttryck samt stavning, i det språk eleverna möter.	- Hur variation och anpassning skapas genom meningsbyggnad, ord och fraser, till exempel kollokationer.	- Hur variation och anpassning skapas genom meningsbyggnad, ordbildning och val av ord, till exempel regionala varianter och kollokationer, i informella och formella sammanhang.	- Hur variation och anpassning skapas genom komplex meningsbyggnad, interpunktion, ordbildning och stilnivå.

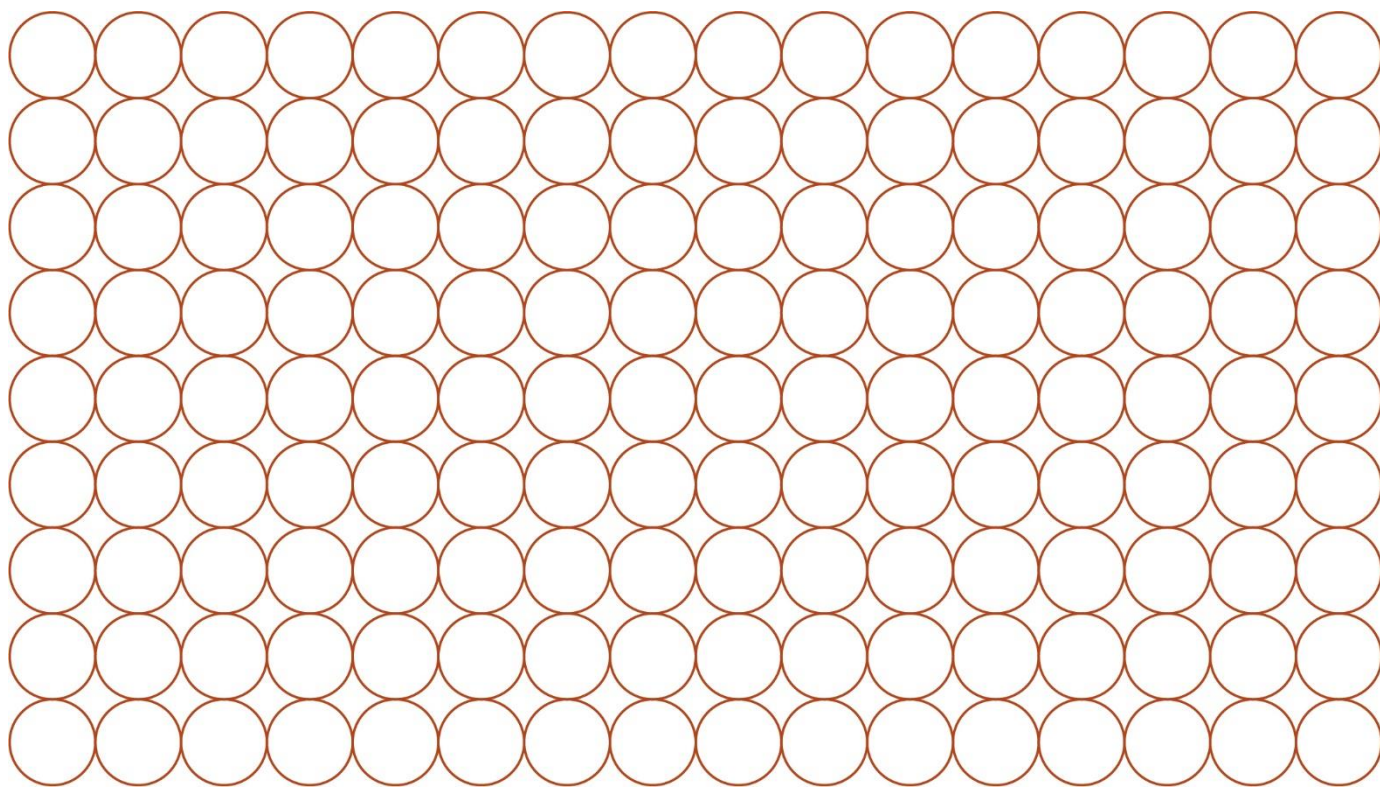
Moderna språk 1	Moderna språk 2	Moderna språk 3	Moderna språk 4	Moderna språk Engelska 5	Moderna språk Engelska 6	Moderna språk Engelska 7
- Hur ord, fasta språkliga uttryck och vardagsfraser används i talat språk och texter i olika situationer.	- Hur olika formuleringar används för att inleda och avsluta olika typer av framställningar och samtal.		- Hur sammanbindande ord och andra uttryck används för att skapa struktur och språkligt sammanhängande helheter.	- Hur struktur och sammanhang skapas genom ord och fraser som markerar till exempel orsakssammanhang, talarens inställning, tidsaspekt och avslutning.	- Hur struktur och sammanhang skapas genom sambandsmarkörer som uttrycker till exempel orsakssammanhang och jämförelse. - Hur attityder, synsätt och stilnivå kommer till uttryck i talat och skrivet språk.	- Hur struktur och sammanhang skapas genom sambandsmarkörer, effektiv styckeindelning, tes och kärnmeningar.
					- Hur det muntliga och skriftliga språk/den muntliga och skriftliga engelska som eleverna möter är uppbyggt/d för att påverka en tänkt målgrupp.	- Hur stilistiska och retoriska grepp används för olika syften samt hur språk används som maktmedel.

Tabell 3. Produktion och interaktion

Moderna språk 1	Moderna språk 2	Moderna språk 3	Moderna språk 4	Moderna språk Engelska 5	Moderna språk Engelska 6	Moderna språk Engelska 7
- Samtal och skrivande för kontakt och kommunikation.	- Samtal och skrivande för kontakt och kommunikation.	- Samtal, diskussion och skrivande för kontakt och kommunikation.				
- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar i tal och skrift.	- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar i sammanhängande tal och skrift.	- Instruktioner, berättelser och beskrivningar i sammanhängande tal och skrift.	- Samtal, diskussion och skrivande där eleverna berättar, beskriver, instruerar och motiverar sina åsikter.	- Muntlig och skriftlig produktion och interaktion av olika slag, även i mer formella sammanhang, där eleverna berättar, återger, förklarar, motiverar sina åsikter, värderar och diskuterar.	- Muntlig och skriftlig produktion och interaktion med olika syften, där eleverna resonerar, argumenterar, ansöker, återger och sammanfattar.	- Muntlig och skriftlig produktion och interaktion med olika syften, där eleverna resonerar utifrån olika perspektiv, argumenterar, utreder, ansöker och förhandlar. - Muntlig och skriftlig framställning inom valt fördjupningsområde.
						- Användning av olika typer av källor, med källkritisk medvetenhet och vedertagna sätt att ange källor, inom valt fördjupningsområde och inom andra områden.
- Strategier för att underlätta samtal, däribland omformuleringar, gester och frågor.	- Strategier, däribland omformuleringar, frågor och stödjande fraser, för att bidra till och underlätta samtal och skriftlig interaktion, även digital.	- Strategier för att bidra till och underlätta samtal och skriftlig interaktion, även digital, till exempel genom att ge bekräftelse, formulera om, förklara, lyssna aktivt och avsluta på ett artigt sätt.	- Strategier för att bidra till och underlätta samtal och skriftlig interaktion, även digital, till exempel genom att ge bekräftelse, ställa följdfrågor, lyssna aktivt, formulera om, förklara och bidra med nya infallsvinklar.	- Strategier för att bidra till och aktivt medverka i diskussioner och skriftlig interaktion, även digital, med anknytning till samhälls- och arbetslivet, till exempel genom att ställa följdfrågor, formulera om, förklara och bidra med nya infallsvinklar.	- Strategier för att bidra till och aktivt medverka i argumentation, debatter och diskussioner med anknytning till samhälls- och arbetslivet, till exempel genom att ställa följdfrågor, förklara, bidra med nya infallsvinklar och anknytta till andras inlägg.	- Strategier för att medverka i och leda samtal med anknytning till samhälls- och arbetslivet, till exempel genom att inleda, fördela ordet, förklara, sammanfatta och anknytta till andras inlägg.

						- Användning av grundläggande stilistiska och retoriska grepp.
- Språkliga företeelser, däribland uttal, ord, artighetsfraser och andra fasta språkliga uttryck samt grammatiska strukturer och stavning i elevernas egen produktion och interaktion.	- Språkliga företeelser, däribland uttal, ord, artighetsfraser, tilltalsord och andra fasta språkliga uttryck samt grammatiska strukturer och stavning i elevernas egen produktion och interaktion.	- Språkliga företeelser, däribland uttal, ord och fasta språkliga uttryck, grammatiska strukturer och stavning i elevernas egen produktion och interaktion.	- Språkliga företeelser, däribland uttal, ord och fasta språkliga uttryck, grammatiska strukturer och satsbyggnad samt stavning i elevernas egen produktion och interaktion.	- Språkliga företeelser, däribland uttal, vokabulär, grammatiska strukturer och meningsbyggnad, stavning, textbindning, inre och yttre struktur samt anpassning, i elevernas egen produktion och interaktion.	- Språkliga företeelser, däribland uttal, vokabulär, grammatiska strukturer och meningsbyggnad, stavning, textbindning, inre och yttre struktur samt anpassning, i elevernas egen produktion och interaktion.	- Språkliga företeelser, däribland uttal, vokabulär, grammatiska strukturer och meningsbyggnad, stavning, textbindning, inre och yttre struktur samt anpassning, i elevernas egen produktion och interaktion.
- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga kommunikationen.	- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga och anpassa kommunikationen efter syfte och mottagare.	- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga, variera och anpassa kommunikationen efter syfte, mottagare och sammanhang.	- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga, variera, precisera och anpassa kommunikationen efter syfte, mottagare och sammanhang.	- Bearbetning av egna muntliga och skriftliga framställningar för att förtydliga, variera och precisera samt för att skapa struktur och anpassa kommunikationen efter syfte, mottagare och sammanhang.	- Bearbetning av språk och struktur i egna muntliga och skriftliga framställningar för att anpassa dem efter syfte, sammanhang och genre.	- Bearbetning av språk och struktur i egna och andras framställningar för att anpassa dem efter syfte, genre och stilnivå.

Skolverket

www.skolverket.se